

Izhaja razen ponedeljka in dneva po
prazniku vsak dan.

Začasno le enkrat na teden.

Uredništvo in upravnništvo:
Ljubljana, Velika Čolnarska ulica št. 19.
Naslov za dopise: Ljubljana p. p. 168.
Naslov za telegrame: »Napreje«, Ljubljana.
Čekovni račun štev. 14.398.

NAPREJ

Stane mesečno 25 Din začasno 6 Din.
Za inozemstvo 35 Din, začasno 10 Din.

Oglasi:

Prostor 1×55 mm 60 par. Mali oglasi:
beseda 60 par, najmanj 5 Din.Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se
ne priobčijo. — Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Glasilo Jugoslovanske socialno demokratične stranke (SDS).Ljubljana, štev. 40
Četrtna
»Naprejeva« številka
izhaja kot tednik:

LJUDSKI GLAS

Glasilo
Kmetijsko-delavske zveze
Stane letno 72 Din — mesečno 6 Din

Brezposelnost v Sloveniji.

Od vseh pokrajin v državi SHS vlada v Sloveniji največja brezposelnost. Ona je posledica krize v našem poljedelstvu, industriji, trgovini in obrti. Splošna gospodarska kriza v Sloveniji pa ne izvira iz nadprodukcije ali pomanjkanja trga, temveč je posledica gospodarske politike vladajočih kapitalistov.

Vladajoči kapitalisti so oropali Slovenijo vsake samouprave. Deželna samouprava je odpravljena že 8 let. Občinska samouprava v najvažnejših občinah tudi že nekaj let. V deželi vlada birokratični aparat centralne oblasti brez vsake kontrole in zveze z ljudstvom.

Dežela je obremenjena s prevelikimi in krivičnimi indirektnimi ter direktnimi davki, ki se iztirjajo brezobzirno. Vsi davki in fondi se stekajo v centralno blagajno. Od tam prihaja le nezaten del nazaj v deželo za vzdrževanje uradniškega aparata in za korupcijo. Vse drugo se porablja v neproduktivne svrhe. (Da ne bo kdo mislil, da šteje pisatelj korupcijo med produktivne izdatke! Op. ur.)

Malo in srednje poljedelstvo v Sloveniji pada, se hitro zadolžuje. Proletarizirano vaško prebivalstvo tišči v mesta, kjer pa ne najde niti stanovanja, niti dovolj zaslužka za hrano in obleko. Delavci, poljedelci, uradniki in obrtniki ne dobijo za svoje delo niti toliko, da bi se pošteno hranili. Zato pada konsum blaga.

Delavci in poljedelci nimajo v današnjem času niti možnosti samopomoči. Izjemni zakoni zabranjujejo svobodo združevanja. Tiskovni zakon duši svobodo besede in tiska. Instituti socialnega zavarovanja in socialne zaščite so v rokah kapitalističnih eksponentov. 8 urni delavnik stvarno nikjer več ne obstoji. Kjer delajo še po 8 ur, so plače tako majhne, da so delavci in delavke prisiljene delati še v gospodarstvu ali gospodinjstvu še po 4 do 8 ur, da se preživijo.

Vse to so posledice absolutističnega, kapitalističnega centralizma, ki ustvarja brezposelno armado, da bi končno odpravil 8 urni delavnik in potisnil zaslužek dela na najnižjo stopnjo. Kapitalizem v Srbiji in na Hrvaškem je v dobi prvobitne akumulacije (kopičenje kapitala). V tej dobi se kapitalizem povsod odlikuje z barbarškim, nasilnim izkoriščanjem delavnega ljudstva.

Politična oblast služi v tej dobi kapitalistom kot najboljšo orožje v boju proti ljudstvu, ki si hoče pomagati.

Zato je naivno prizadevanje onih strokovničarjev, ki hočejo braniti delavski razred samo potem strokovnih organizacij. Ako kapitalisti izkoriščajo ljudstvo s pomočjo politične oblasti, ki jim jo je ljudstvo v svoji nezavednosti izročilo pri volitvah, tedaj je jasno, da je eden glavnih vzrokov sedanjega slabega položaja za ljudstvo — v politični nezavednosti.

Današnja brezposelnost in kriza v Sloveniji ni torej povzročena z nadprodukcijo, temveč je ustvarjena od vladajočih kapitalistov z namenom naglega kopičenja kapitala in koncentracije kapitala v rokah maloštevilne vladajoče buržoazije. Dela je povsod dovolj, ceste so razrušene, stanovanj ni, ljudstvo je golo in boso;

kapitala je dovolj po bankah. Toda z njim špekulirajo kapitalisti, kako bi ga prisvojili. Dela in kapitala dovolj, luksuza pri kapitalistih preveč — za ljudstvo pa ni dela, ne jela.

Brezposelnost in gospodarska kriza ne tepe torej samo mestnega delavstva v Sloveniji. Ona tepe tudi vaško prebivalstvo. Srednji in mali poljedelec trpi pod težo velikih direktnih in indirektnih davkov vedno bolj. Brez samoupravnih pravic in svoboščin mu je omejena tudi samopomoč v tej krizi. Njegovi sinovi in hčerke ne morejo ostati na domu, tam je premalo kruha za vse. Skoraj vsaka kmečka hiša v Sloveniji ima za člana proletarca, ki ne najde kruha v očetovi hiši, temveč mora iskati dela. Dela pa ne najde, ker vlada brezposelnost. Če ga pa najde, je to delo tako slabo plačano, da tak proletarec še vedno potrebuje iz očetove hiše stanovanja, obleke in živila.

Današnja brezposelnost in gospodarska kriza tepe torej enako delavca, kmeta, nameščence in obrtnika. Krize pa ne čutijo župniki in velika duhovščina, ki ima razen svojega posestva, (katerega jim drugi obdelujejo poceni!) še druge velike dohodke: plačo, bero, milodare in dohodke od cerkvenih opravil. Ti torej ne čutijo brezposelnosti. Še manj jo čutijo velekapitalisti, ki jim je današnja brezposelnost in kriza direktno v korist; njih luksuz je dan na dan vse večji, čim večja je kriza.

V boju proti brezposelnosti in bremenom krize se morajo torej združiti delavci, kmetje, nameščenci in obrtniki.

Ker ustvarjajo vladajoči kapitalisti s pomočjo centralizma umetno brezposelnost in krizo, ker zlorabljajo svojo politično in gospodarsko oblast z namenom nakopičenja kapitala v njih rokah je samoobsebi umevno, da se morajo združiti delavci, kmetje, nameščenci in obrtniki v političnem boju proti vladajočim kapitalistom, proti kapitalističnemu centralizmu.

Na kakšnem temelju pa mora biti postavljen ta boj, da bi bil uspešen? Tudi zastopniki kapitalističnih strank, raznih ljudskih in kmečkih strank, govorijo in pišejo proti kapitalističnemu centralizmu. Tako n. pr. slovenska ljudska (klerikalna) stranka venomer piše in govori proti centralizmu. In dasi ima ta stranka, kakor se sama baša, večino Slovenije za seboj — vendar je rezultat njenega »boja« ravno nasproten: kriza je vedno hujša, brezposelnost večja, obubožanje raste... Odkod to in zakaj? Zato, ker gospodarijo v vodstvu te stranke, v njenih tiskarnah in v njenih gospodarskih, socialnih in združnih organizacijah veliki duhovni in kapitalistični podjetniki. Ta gospoda se ne družijo s srbskim kmetom in delavcem, ki je pravoslavne vere, se ne družijo s hrvaškim kmetom in delavcem, ki ni klerikalen, da bi roko v roki z njim vodila boj za ljudske interese, da bi strmoglavila absolutistični centralizem ter dala ljudstvu kruha in svobode. Ne, ona se družijo s srbsko liberalno gospodo, s hrvaško pokvarjeno gospodo, ki ima od absolutističnega centralizma največ koristi in ki je najvnetejši podpornik centralizma, s to gospodo hoče odpraviti SLS centralizem, ki nas vse tlači! Vsak otrok mo-

ra uvideti, da kdor tako dela, gotovo nima namena odpraviti absolutističnega centralizma! Da ni hotela ta gospoda odpraviti centralizem, je pa najbolj dokazala s tem, da je bila že parkrat na oblasti in ga ni odpravila! Njen namen je isti kakor namen slovenskih liberalcev — odtrgati za svojo buržoazijo male koncesije, zobati iz centralističnega korita, iz centralističnih blagajn!

Današnjega absolutističnega, avtokratskega, kapitalističnega centralizma ne bo odpravila gospoda, ki kapitalistično misli in dela. Ta bič lahko odpravijo samo oni, po hrbtih katerih pada: to so kmetje, delavci, nameščenci in obrtniki, z eno besedo: delavno ljudstvo. Delavno ljudstvo ne more zlomiti jarma, ki mu ga je nadela gospoda na vrat v desetletjih — čez noč. Ljudstvo bo zlomilo ta jarem samo v trudopolnem, požrtvovalnem razrednem boju proti kapitalizmu. Samo slovensko ali samo jugoslovensko ljudstvo ne more zlomiti tega kapitalističnega jarma, ki ga z vso vmeno podpirajo nemški, francoski, angleški in italijanski kapitalisti. Naše ljudstvo bo zlomilo ta jarem samo s pomočjo internacionalnega, organiziranega proletariata, ki ga tišči isti jarem.

Zato je jasno ko beli dan za vsakega delavca, poljedelca, za vsakega, ki trpi pod tem sistemom, da se morajo združiti, organizirati v svoje lastne organizacije ter potem njih voditi razredni boj proti kapitalizmu in proti vsemu zlu in nadlogam, ki izvirajo iz njega.

Ta združitev pa bo trajna in njen boj uspešen samo, če bo slonela na načelih proletarske socialistične demokracije. Kjer vlada avtokrat in birokrat — tam ni nobenega uspeha.

Delavska zbornica, Strokovna komisija in druge podobne organizacije delavskega razreda bi lahko mnogo olajšale sedanji težak položaj, ako bi poslovale po načelih proletarske demokracije ter na teh načelih ustvarile enotno fronto v boju proti brezposelnosti, podaljšanju delavnega časa in znižanju mezd, za samoupravo ljudstva in samopomoč delavcev.

Toda one spijo spanje nezavednega. Voditi se dajo od kapitalističnega sorodstva, ki se družijo s klerikalci in nacionalisti! Zavedni socialni demokrati, združimo se, da speče nezavedne probudimo!

Zadružna banka je v tožbi proti »Napreju« propadla.

V »Napreju« št. 17. z dne 24. IV. 1926 smo objavili drugo nadaljevanje poročila o obnem zboru Konsumnega društva za Slov., ki se je vršil v Ljubljani dne 11. aprila 1926. V tem poročilu smo poročali tudi sledeče iz Baznikovega govora:

»Vrednostni papirji: Vsekakor preveč razmetavamo denar za take stvari. Če že hočemo n. pr. biti člani »Zadružne banke«, je dovolj, da damo 50.000 Din, ne pa še 600.000 Din več in to v podjetje, ki, kakor sem slišal, ni trdno, baje je tik pred konkurzom. (Kristan z medklicem razkačeno: »Zavračam takšne očitke. Zadružna banka je trdno podjetje. — Op. ur.: Saj ima Kristan sam v njej 51 odstotkov in on svojega ne da v nevarno podjetje.)«

Zaradi tega odstavka je Zadružna banka tožila »Napreje«. Baznik sam ni poslal popravka, češ, da je ta odstavek netočen. Zadružna banka pa tudi ni tožila Baznika za te trditve, ampak »Napreje«. Prva razprava se je vršila 20. VII. t. l. pod predsedstvom višj. sodnega svetnika dr. Mladiča. Baznik je prišel in pričal, da je govoril o Zadružni banki in o konkurzu, toda mislil je pri tem na Konsum. Ministra n. r. Antona Kristana ta dan ni bilo k razpravi.

Mi smo trdili, da to besedilo za banko sploh ni žaljivo, ker je takoj k besedam dodano, da je njen predsednik Kristan razkačeno zavrnil te očitke in zraven še dodatek, ki dokazuje, da Kristan kot predsednik in torej poznavalec banke ne misli na nevarnost, sicer bi ne bil sam udeležen. Zadružna banka da si je svoje razžaljenje izmislila, po sili se čuti razžaljeno.

A to ni obveljalo, sodišče je smatralo te besede za žaljive in zahtevalo, da prinesemo dokaz resnice.

Zaradi zaslivanja nadaljnih prič se je vršila druga razprava dne 5. avgusta pod predsedstvom dr. Gradnika. Minister n. r. Ant. Kristan je na tej razpravi nastopil kot glavna priča. Prav animozno je koval vtis in izjavil, da vodi »Napreje« ta boj proti Zadružni banki iz maščevanja, ker banka ni hotela dati »Napreju« inseratov, da je s. Bernot njegov osebni nasprotnik itd., trudil se je pač na vse načine, da bi dokazal, kako krivični da smo. Ko je na vse te gorostasnosti obtoženka s. Iza Prijateljova hotela pojasniti, da ni res, kar trdi priča A. Kristan, i glede inseratov Zadružne banke, za katere nismo nikdar prosili, ampak smo tudi v »Napreju« povedali, da je boljše, če takih inseratov nimamo, i glede »maščevanja« s. Bernota, ki pri tej zadevi nima nič opravka, ker je poročilo spisala ona sama, jo je predsednik senata dr. Gradnik zavrnil, češ, da ni časa za polemike. Kristanove priče, funkcije ali nastavljenec Konsumnega društva, Karl Tekavec, Andrej Bradeško, Simon Jurčič, Valentin Vrhunc, M. Pavlič in Franc Kobler so potrdile, da je Baznik govoril le o konkurzu Konsumnega društva. Nismo oporekali, kajti Baznik je res govoril tudi o konkurzu Kons. društva, vendar je o tem govoril mnogo prej in sicer z besedami, »da pojde Kons. društvo v par letih na vrv.« To smo objavili v isti številki »Napreja« višje zgoraj. Dasi so priče ss. Kisovec in Jožefa Koščeva, ki sta oba bila v neposredni bližini Baznika in vse točno slišala, tudi s. J. Kolšek iz Črne jasno pričale, da je poročilo v »Napreju« točno, je sodišče obsodilo našo urednico na 14 dni zaporu, 1000 Din globe, 2000 Din odškodnine Zadružni banki in 50 Din takse ter povrnitev vseh stroškov. (O tem smo poročali v članku »Ubijanje resnice« v »Napreju« št. 32 z dne 7. VIII. t. l.) Značilno je naziranje sodišča, da je bilo pričam min. n. r. A. Kristanu in zapisnikarju Koblerju (tajniku Kons. dr.) bolj verjeti, nego našim pričam ss. Kisovec, Koščevi in J. Kolšku. Naj omenimo še to, da je Franc Kobler na našo zahtevo, naj kot zapisnikar predloži svoje beležke, kakor je to storila tudi naša urednica, izjavil, da ravno v tej točki ni pisal ničesar. Ta izjava ni vzbudila sodišču dvoma, ampak na-

sprotno, verodostojna priča je bil to. Jasno, da smo, se na tako razsodbo morali pritožiti na višjo instanco. Dne 29. sept. 1926 se je vršila tozadevna razprava pri Stolu sedmorice v Zagrebu, kjer je bila naša urednica s. Iza Prijateljeva popolnoma oproščena z jasno motivacijo, češ, »kakor je čital celo poročilo v »Napreju« Stol sedmorice, ravnotako so ga morali čitati tudi pri sodišču v Ljubljani. Iz tega poročila se vidi, da če je poročilo o Baznikovem govoru neresnično, kakor trdi obtožnica, potem je obdolženka v eni sapi z dodatnim poročilom in opombo uredništva svojo laž popravila; če je pa poročilo resnično, kakor je mogoče in kakor zatrjuje obtožnica, potem obtožnica žaljive trditve govornika ni razširjala, ker jo je istotako v eni sapi z dodatnim poročilom in opombo uredništva ovrgla.«

Tako torej zopet nov dokaz, da kdor se bori za pravico in resnico, da ni vselej tepen, kakor trdijo in upajo socialpatrioti!

Druga skupščina Delavske zbornice za Slovenijo

(Nadaljevanje.)

Josip Golmajer predlaga:

Sodišča delavskega zavarovanja.

Zakon o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922 predvideva v čl. 159 do 177 ustanovitev sodišč delavskega zavarovanja na sedežu vsakega okrožnega urada in vrhovnega sodišča delavskega zavarovanja na sedežu Središnjega urada za zavarovanje delavcev.

Ta sodišča dosedaj ne poslujejo. Imenovati bi moral člane vrhovnega sodišča in predsednike sodišč na sedežih okrožnih uradov minister pravde v sporazumu z ministrom socialne politike, priselne krajevnih sodišč in njih namestnike pa glavna skupščina okrožnih uradov za zavarovanje delavcev. Ker slednje ne obstojajo, se krajevna sodišča niso konstituirala, vsled česar je vsaka pritožba proti odločbam rentnih odborov nemogoča.

Upravni svet Delavske zbornice se pozivlja, da ukrene vse potrebno, da se uveljavijo čimprej načela zakona.

Izplačevanje hranarine pri OUZD.

Pri OUZD se izplačuje hranarina po tem poštne hranilnice, pri čemer se dogaja, da morajo zavarovanci čisto dalje časa čakati na hranarino.

Upravni odbor Delavske zbornice se pozivlja, da posreduje pri OUZD v tem smislu, da se uvede vsaj pri večjih

okrožnih uradih takojšnje izplačevanje hranarin. (Pri ekspoziturah!)

Dr. Joža Bohinjec (SDS, ravnatelj OUZD): Pridružujem se referatu glede sodišča delavskega zavarovanja, čeprav sem prepričan, da bodo neresne pritožbe tudi pri del. sodišču ostale nerešene. Sedaj rešuje vse pritožbe rentni odbor. Sem pa proti drugemu predlogu glede izplačevanja hranarine pri poslovalnicah. Če se to zdaj zopet uvede, bo treba ves aparat preurediti in to je vse vezano z ogromnimi stroški, neglede na to, da je nakazovanje hranarine za delavstvo bolj koristno. Zato sem proti načinu, ki ga predlaga referent Golmajer.

Fr. Žužek (klerikalec): Priključujem se mnenju dr. Bohinjca, zato se mi zdi bolj umestno, da Golmajer svoj drugi predlog umakne.

J. Golmajer: Svojega predloga ne morem umakniti.

S. M. Pevec: Sem za nakazovanje hranarine, vendar naj se to izvršuje redno, da bolnikom ni treba predolgo čakati na denar. Potrebno je pa, da se tudi v OUZD izvedejo prave volitve, zato predlagam:

Predlog Socialno demokratskega kluba glede razpisa volitev v OUZD.

Zakon o zavarovanju delavcev je že 5 let v veljavi. Po tem zakonu bi se morale vršiti volitve v OUZD že dvakrat. Navzlic zakonu še vedno vladajo nominirani člani ravnateljstva.

DZ je poklicana skrbeti za uveljavljanje soc. zakonodaje. Doslej pa še ni ničesar ukrenila. Plenum DZ naroča upravnemu odboru, naj ukrene potrebne korake na merodajnih mestih, da se ta nered odpravi.

O ukrepih naj se javnosti poroča.

M. Čobal da Golmajerjeva predloga na glasovanje. I. predlog soglasno sprejet. Proti II. predlogu je 22 glasov.

M. Čobal: Gospodje delegati! Pevčev predlog se mi zdi zelo umesten, tudi jaz sem za to, da se čimprej izvedejo volitve v OUZD. Zato predla-

gam, da tudi ta predlog sprejmete. In res je bil soglasno sprejet.

Ivan Krušič (kristanovec) »viharno« protestira proti postopanju s strani oblasti napram Bratovskim skladnicam. Čita:

Anketa o pravilniku bratovskih skladnic.

Začetkom septembra t. l. se vrši v Beogradu anketa o reviziji pravilnika bratovskih skladnic.

Na to anketo je povabilo ministristvo za šume in rudnike po 1 zastopnika bratovskih skladnic, kar pomenja v stvari toliko, kakor da bodo udeleženi na tej anketi samo predsedniki, ki so vsi iz vrst delodajalcev, medtem ko delavci na njej ne bodo zastopani, čeprav se bo razpravljalo na anketi o njihovih bitnih interesih.

Pri tem niso bile vabljeni na to anketo niti Delavske zbornice.

Skupščina Delavske zbornice za Slovenijo proti takemu postopanju najostreje protestira in naroča upravnemu odboru, da ukrene vse, da se bodo mogli udeležiti te ankete tudi zastopniki delojemalcev.

M. Čobal: Gospodje! Fotograf nas čaka. Prosim, da se izjavite, če ni boljše, da prekinemo sejo za pol ure in da gremo fotografirati se, ali pa da se pozurimo in prej zaključimo.

S. M. Pevec: Če je fotografiranje res tako neobhodno potrebno, potem predlagam, da se seja prekine, in da potem zopet mirno naprej zborujemo.

Predlog s. Pevca je bil seveda kompaktno odklonjen in vsi so bili za to, da se seja hitro nadaljuje in konča.

Fr. Ravnik z Jesenic je tudi čital neki predlog glede Bratovskih skladnic. Toda, ker ni izšel v nobenem listu, ga ne moremo objaviti. Če ga bomo kje dobili, ga objavimo naknadno.

S. M. Pevec: Govorilo se je sicer že mnogo o tem, vendar je treba, da tu ponovim, kako da je potrebno, da DZ izdela konkretni predlog za starosno zavarovanje. Končati moramo z gaženjem uzakonjenih pravic delav-

stva, zato je potrebno, da DZ protestira tudi proti izjemnemu stanju v občinah, kajti tako protizakonito slanje upliva kvarno tudi na gospodarski in socialni položaj vsega delavstva. Predlagam sledeči:

Protest DZ

proti ukinjenju osnovnih državljskih pravic občanov v Ljubljani, Trbovljah, Zagorju i drugod. DZ ugotavlja: Največja industrijska občina v državi SHS, Trbovlje, že več let nima občinske samouprave. Po prevratu so se vršile že dvakrat volitve in obakrat je brez zakonitega povoda razpuščen občinski svet in postavljeno gerentstvo. To stalno gerentstvo ni utemeljeno v zakonih. Tudi v Ljubljani, v glavnem mestu Slovenije, vlada že dve leti gerentstvo. Tudi v drugih občinah vlada izjemno stanje. DZ protestira proti takemu protustavniemu in nezakonitemu gaženju osnovnih državljskih pravic, zahteva takojšnji razpis volitev in zopetno uvedbo proporcionalnega volilnega reda. Organizirano delavstvo, nameščence in poljedelce pa DZ poziva, da se skupno borijo za svoje osnovne državljske pravice v občinah.

V dvorani je med »discipliniranimi« delegati zopet nastal nemir. Zato je

M. Čobal hotel predlog s. Pevca ponovno čitati. Toda, ko je prečital prve stavke, je ogorčeno zavrnil predlog, češ da je ta predlog političnega značaja. (To je naziranje starega »revolucionarja«. Res staramo se! Predloga niti ni čital do konca, niti ni otvoril tozadevne debate ali ga dal na glasovanje.)

Vsak protest bi bil seveda brezuspešen. Nestrpni so bili že vsi, morada zaradi fotografa.

N. Vospernik (bivši neodvisnež): Predlagam ukinjenje vseh privatnih posredovalnic za delo. (Čita):

Klub ZDSZJ v Delavski zbornici za Slovenijo predlaga, da Delavska zbornica povzame vse potrebne korake, da se povsod, kjer so sedeži Državne borze dela, ukinejo vse privatne posredovalnice za delo. Zakon o zaščiti delavcev predvideva samo Državne borze dela, ne omenja pa nikjer kakih privatnih posredovalnic za delo. Od leta 1919 do 1925 se tudi niso izdale v Sloveniji nikake koncesije za ustanovitev novih posredovalnic za delo, zato smo imeli v Ljubljani samo dvoje privatnih in eno združeno posredovalnico za delo. Tekom leta 1926 sta se ustanovili dve privatni posredovalnici in ako pojde tako naprej, bo postala Državna borza dela brezpredmetna, dasiravno plačujemo samo v Sloveniji velike zneske za vzdrževanje borz. Vplačani prispevki 70.000 članov OUZD

Enrilo

Splošno priljubljen

kavni nadomestek

okusen i cenen.

Dobiva se v vseh

dobro asortiranih

kolonialnih trgovinah.

Pohujšanje.

(Koniec.)

Izkustveno je dognano, da je otrok v svojem bistvu dober, dokler ga ne pohujšajo z lažmi in prikrivanjem resnice.

Sicer je pa vsako prikrivanje itak ne samo brezuspešno, temveč tudi smešno. Otroci se vidi golega itak najmanj dvakrat na dan — in ne vidi v tem nič grdega in nedovoljenega, dokler ga laž in tajinstvenost ne opozorita na to, da je golota »pohujšljiva«. Priznali bi, da bi kipi morebiti vplivali kvarno, če bi bili izklesani v naravni velikosti in če bi predstavljali odraslega moža in ženo. V tem primeru bi morda pri najmlajših razlika v velikosti nekih organov imela svoj vpliv, kar bi ne bilo na mestu. Ali kaj naj napravimo v tem primeru: šoli obvezen otrok pride v mesto (Maribor, Ljubljano, Celovec) in vidi tam, kar mu pri nas prepovedujemo videti? Mar naj ubogih otrok radi moralne, državljanske in narodne vzgoje, četudi so otroci »katoliških staršev«, ne spustimo drugam kakor v kako hribovsko vas, da se »sramežljivost in čista moralnost« otrok ne bo zastrupljevala in podivjala v »spolne instinkte«? Ali so otroci po mestih že povsem podivjani, zastrupljeni in brez morale, ker imajo vsak dan priliko videti taka grozodejstva?

Predaleč bi nas vedlo, če bi se hoteli spuščati v to, koliko umetnin lah-

ko vidijo otroci po mestih in če je to zares sama Sodoma in Gomora. Šola naj se ne zamenja s kakim gledališčem ali muzejem za odrasle in resne ljudi. Ali je mogoče zapreti otrokom vhod do prosvete?

»Hram prosvete« naj torej zapremo, v »božji hram« pa naj otroke ne le puščamo, temveč tudi silimo! Ne bo napaka, če pri tej priliki pogledamo okoli 150 do 400 let nazaj, torej v dobo, ko je bila oblast prednikov teh, ki zdaj protestirajo, največja, kako so takrat gledali na take stvari. Omejimo se naj v tem zelo kratkem pregledu samo na cerkve.

1. Med najslavnejše slikarje spada ta brata van Eyk. Ta dva umetnika sta naslikala stranki oltar stare cerkve St. Bavo. Med to večjo skupino slik se nahaja tudi velika slika »Adam in Eva«. Adam in Eva sta naslikana v naravni velikosti in gola! Zgodilo se je torej že v 15. stoletju, da sta upodobljena v cerkvi dva gola človeka, in sicer tako naravno, da trdijo umetnostni zgodovinarji, da sta slikana po živih modelih in popolnoma realistično. Vsi kritiki pa so seveda tudi soglasni v sodbi, da ima slika velikanško umetniško vrednost in jo je videti še danes. Jan van Eyk je naslikal oltarno sliko »Marijino oznanjenje«. Ježušček v Marijinem naročju je popoln nagec in prav prešerno razkošen, nuditete se vidijo prav jasno. Golega Ježuška pa so slikali tudi nešteti drugi slikarji po vseh cerk-

vah, o čemer se lahko vsak prepriča, če le površno pogleda v kako umetnostno zgodovinsko knjigo, če v cerkev ne mara, da vidi originale.

2. V cerkvi San Giovanni v Parmi je naslikal nič manj slavn Correggio sliko »Sv. Peter in Pavel«. Oba svetnika sta naga. Peter je na sliki sključen tako, kakor povodni mož na sliki, proti kateri protestira dekanijski urad. Slične slike je bilo lahko najti svoje dni tudi v starejših molitvenikih, n. pr. v molitveniku Jeana Bourdichona.

3. V kapeli Brancacci v Florenci je dobro ohranjena al fresco slika »Greh Adama in Eve«. Slika je v skladu s tekstom sv. pisma v tej zadevi, oba sta naga in Eva skuša z dlanjo skriti svoje »nuditete«.

4. Slikarja Andrea del Verocchio in Piero della Francesca sta naslikala »Jezusov krst«. Jezusa pokriva le zelo skromen pas okoli ledij, kar je popolnoma razumljivo in bi bil oblečen Jezus prav tako nemogoč na taki sliki, kakor povodni mož na mežiški sliki.

5. Rafael, »slikar (cerkvenih) slikarjev«, je naslikal na stropu Stance della Segnatura v Vatikanu Adama in Evo pod prepovedanim drevesom. Naslikana sta seveda tudi brez vsake obleke in vendar se ni našel doslej še noben papež, ki bi ju bil pustil obleči.

6. Arhitekt in kipar Bramante, Donato d'Angnolo je izklesal v zakristiji

cerkve Santa Maria presso San Satiro skupino sijajnih reliefov, na katerih je videti najmanj dvajsetorico popolnoma golih dečkov.

7. Michelangelo, brez katerega bi Rim ne bil Rim, je poslikal med drugim tudi strop Sikstinske kapele. Na teh slikah je okoli 120 moških, ženskih in otroških figur, ki so bodisi popolnoma goli, ali pa le »nezadostno« pokriti. Najmanj dvajsetorica odraslih figur kaže nuditete v izraziti obliki gledalcu. Znani so podobni Michelangelovi kipi.

8. Nič boljši niso slikarji in kiparji novejših dobe, saj je znano, da nimajo moderni umetniki že prav nič več »morale«. Imen ni treba naštevati. Opozarjamo zopet na katerokoli objektivno in boljšo umetnostno historično knjigo. Ne pišemo leksikona, zato lahko daljnje naštevanje opustimo.

Če so torej take slike in kipi dovoljeni že več stoletij celo po katoliških cerkvah pred obličjem samih rimskih papežev, ne vidimo razloga, zakaj ne bi bilo dovoljeno postaviti nam dveh kipcev, ki absolutno ne moreta vplivati kvarno, temveč je njiju oblika celo pedagoško upravičena in potrebna? To se vidi že iz slike omenjenih kipov, ki smo jo zato objavili tudi v »Napreju«.

ZIKA

je najboljša žitna kava!

Pristnost in jakost Vam jamči naša „Kolinska cikorija“, ki daje kavi izdatnost, lepo barvo in je izdelek domačega delavca ter zasluži, da se vporablja v vsaki rodbini!

pa se nalagajo brezplodno za delavstvo in se z odtegotvami teh prispevkov delavstvu le prikrajšava borni zaslužek.

Če v naši državi meščanske stranke nimajo smisla za izvajanje mednarodnih konvencij, naj se ukine nadaljnje plačevanje prispevkov. Delavske zbornice naj z vsemi silami ščitijo državne posredovalnice za delo. Do obstoja naj imajo pravico združne posredovalnice za delo, ker obrtni red tega ne prepoveduje.

Soglasno sprejeto. (Dalje sledi.)

Združenje.

Ker se vršijo razne konference in ugibanja, kako bi se dalo delavstvo zopet enkrat združiti, si dovolim tudi jaz nekaj omeniti. Pred vsakim osnovanjem kakšnega društva, bodisi kulturnega, političnega, strokovnega ali gospodarskega, je treba dobro premisliti, kako se naj ustanovi, treba je najprej dobroga temelja. Tak temelj je pravilnik, ki mora veljati za vse člane enako, tudi za odbornike. Da je potrebno, da bi se delavstvo enkrat združilo, to uvidi že vsak delavec, celo takšni, ki nasprotujejo delavskemu gibanju iz narodnih ali verskih razlogov. Ker je pa poštena politika krušno vprašanje, bi se delavstvo moralo v prvi vrsti brigati za boljše obstoj, kar se pa doseže samo v enotni organizaciji. Da je delavstvo tako razcepljeno in radi tega večina delavstva sploh nikjer ni organizirana, je pa krivo, ker so neke osebe, katere so se vsilile na vodilna mesta, izgubile zaupanje delavstva. Te osebe bi morale z ozirom na delavstvo pustiti delavstvo naj si samo določi, na kakšnih temeljih si želi priti do združenja. Poznam neke bivše člane socialdemokratske stranke, kateri bi danes rajši videli, če bi se razcep ne bil vršil, ki tudi priznavajo, da so tudi oni pripomogli do razcepa, se pa sramujejo to javno priznati. To ni prav, ker za navadnega človeka ni sramota, če spozna svojo zmožnost, temveč je treba to pozdraviti, ker sploh ni človeka, ki bi bil nezmožljiv. Ker je delavsko združenje danes najbolj potrebno in je socialdemokratska stranka že večkrat objavila v listu »Naprejek«, zakaj se ne strinja z delovanjem drugih strank, je potrebno, da se tudi druge stranke izjavijo, kaj je krivo, da nočejo sprejeti programa in pravilnika, kakor ga ima socialna demokratska stranka.

Če je edinole načelo javnosti krivo, da ne pride do združenja, bi po mojem mnenju to ne smelo biti ovira. Kajti s tem, če se napake kritizirajo, se ne kritizirajo osebe, temveč njih napake. Da pa takšna nespornostljiva niso tako nepremostljiva, kakor ima delavstvo škode radi tega razcepa, to mora uvideti vsak, komur je kaj za dobrobit delavstva. Tudi v drugih državah imajo delavske organizacije v svojih vrstah opozicijo, kar pa ne škoduje, ker če se vrši napad na delavstvo od kapitalistov, tako si je delavstvo takoj na jasem, kje je pravi sovražnik delavskega razreda. Da bode omogočeno priti do enotnosti, je ravno potrebno, da se vršijo porazgovori potem tiska, ker ravno takrat bo delavstvo pravilno znalo ceniti vse tozadavne korake. Če se bo oziralo na delavstvo, katero res potrebuje močne podpore od zmognih ljudi, potem sem tudi prepričan, da se bo delavstvo tudi zavedalo kam spada.

R. S., strojevodja.

Op. ured. To je hud poper za gospoda v Delavski zbornici, ki se tako boji debate! Posebno zdaj, ko je brezposelnost na višku, ta gospoda pa dela »veliko akcijo« za kapitalistično fikcijo! O naših resnih predlogih pa molči, ali pa nesramno laže, da smo šli v Delavski zbornici s klerikalci in nacionalisti, dočim so to storili baš oni...

r Opozarjamo na oglas H. Tomec!

Neupravičena nezadovoljnost.

Boj med kapitalizmom in proletariatom bi takoj nekal, ko bi se jaz ne bil bal delavstvu zameriti s tem, da bi kapitalistom tiho na uho povedal sredstvo, s katerim bi najlažje in za vedno strli vsako delavsko gibanje, tudi angleško rudarsko stavko. Ker se ne bojim več zamere, povem to kar v »Naprejek«.

Kapitalisti naj bi se organizirali ter šli korporativno v tovarne, rudnike ter sploh v vse delavnice in začeli naj bi sami delati, pa ne le 8, marveč 16 in še več ur na dan, pa za manjšo mezdo, kakor jo oni delavcem ponujajo. Stavim groš, da tudi čestita duhovščina bi jim šla na roko ter pri-skočila na pomoč z molitvijo, z odpustki in še celo po smrti sveta nebesa bi jim izmolila.

Na koncu leta bi si pa profit sami med seboj razdelili, božji namestniki bi pa tudi dobili svoj delež, saj pri svoji skromnosti itak toliko ne potrebujejo, kakor potrebuje n. pr. nenasitni delavec.

S tem bi bila premagana delavska objestnost in preprečena vsaka revolucija.

In to bi bila lekcija požrešnemu delavstvu, ker bi mu bila odvzeta še tudi milost, da bi si delavec še nebes ne mogel zaslužiti. Postal bi mir na zemlji in Bog bi bil zadovoljen in vesel v nebesih. Martin Pondelak.

Slavenska banka, glavni denarni zavod SDS, je ustavila plačila. Predolgo so bili demokratizirani izven vlade. Krivdo zvrčajo na Länderbanko in prav nič jih ni sram javno povedati, da je bila ta francosko-nemška banka glavni odločujoči činitelj, ki je s pomočjo Trboveljske premogokopne družbe vladal Slavensko banko. Kadar smo pa govorili o teh naših »narodnih« in »državotvornih« demokratizacijah, da delajo le za tuji kapital in proti domačemu ljudstvu, so nas zmerjali z izdajalci!

TISKOVNI SKLAD.

Zadnji izkaz dne 25. 9. 1926	10.411,10 Din
Leopold Ozimic, Mežica	5.— Din
Jožef Perovec, Mežica	4.— Din
Ivan Ladinek, Mežica	2.— Din
Matelj Novak, Mežica	10.— Din
Vinko Möderndorfer, Mežica	10.— Din
Ivan Ocepek, Mežica	4.— Din
Rudolf Stopar, Mežica	20.— Din
Frane Osojnik, Mežica	4.— Din
Joža Pate, Ljubljana	11,20 Din
Marija Klemenčičeva, Ljubljana	12.— Din
Skupaj	10.493,80 Din

Resna beseda resnim bivšim so-drugom. Ali naj se proletarska stranka vzdržuje iz profitov? Ali bi bila potem kaj boljša nego so kapitalistične? Ali bi je bilo potem sploh treba? To naj premislijo vsi tisti delavci, ki pravijo, da »zdaj« ne morejo plačati prispevka in da naj stranka »počaka«, ker jim zdaj »nič ne ostane, še za življenje zaslužijo premalo«. Kadar bodo zaslužili toliko, da jim bo ostajalo, takrat jim bo sedanji družabni red všeč in ne bodo čutili potrebe izpreminjati ga. Če nezavedni tega ne razumejo, jim je mogoče odpustiti, nikakor pa ni mogoče odpustiti tistim, ki to vedo in razumejo, ki so o tem govorili in pisali in ki so sodelovali v težkih letih 1920 do 1923, ko smo s težavo dopovedovali raznim umazancem in lenuhom, ki so imeli denar za vse druge potrebe, za stranko pa ne, vendar pa so hoteli veljati za strankine člane in celo voditelje. Od takrat objavljamo mesečno tabelo, v kateri se jemljejo v poštev samo tisti, ki so plačali prispevek. Ali ni to dovolj jasno napisano nad tabelo? — Pa pride človek, ki ga že davno ni v tabeli, pa se čudi, ker mislimo, da ni več član. Mi pa prav nič ne mislimo, ampak vemo, da so člani samo tisti, ki so.

Vrhnika. Dne 29. septembra ob 7.

zvečer se je vršil sestanek ograrnih zakupnikov veleposestva g. Josipa Lenarčiča. Sestanka se je udeležilo od 71 zakupnikov 54. Na sestanku se je soglasno sklenilo vložiti ugovor proti nameravani delni odpravi agrarnega zakupa. »Država ne more obstajati iz samih beračev«, pravi g. Lenarčič v svoji pismeni izjavi, in pri tem ne misli beračev, ampak tiste, ki delajo, mi pa pravimo, da država iz samih bogatinov ne more obstajati, ker bi potem nihče v tej državi ne delal. Obširneje poročilo sledi. — Kmetško delavska zveza.

Črna. V nedeljo 26. 9. se je vršil v Črni protestni shod naše stranke proti vladi oziroma okrajnemu poglavarju, ki je prepovedal tukajšnjemu zdravniku dr. Hochenwarterju izvrševanje zdravniške prakse. — Kako splošno priljubljen je ta mož, dokazuje ogromna udeležba. Velika Krulčeva dvorana je bila nabito polna, a tudi v sosednjih prostorih, na hodniku in na stopnjicah, se je trlo ljudstva. Tudi na cesti pod okni so bili poslušalci, mnogo jih je pa odšlo. Predsedoval je s. Trbovec. Kot govorniki so nastopili naši sodrugi Leskošek, Bernot in Möderndorfer; na poziv, naj se oglasijo tudi nasprotniki, če je kje kdo, ki ima kaj proti dr. Hochenwarterju, se ni oglasil prav nihče. Pač pa se je oglasil k besedi Viktor Eržen, član načelstva SPJ, in je enako kakor naši govorniki nastopil proti tej kričeči krivici. Za njim je govoril še s. Oset. Soglasno je bila sprejeta sledeča resolucija:

RESOLUCIJA

sprejeta na protestnem shodu JSDS in KDZ v Črni dne 26. septembra 1926.

Protestiramo proti odloku, s katerim je dr. Simonu Hochenwarterju prepovedana zdravniška praksa. Tekom 25 let svojega tukajšnjega delovanja je dr. Hochenwarter kot okrožni in rudniški zdravnik za tukajšnje ljudstvo storil veliko dobrega, mu bil ob vsakem času in vsakem vremenu požrtvovalno na razpolago in ni odiral, kakor je sicer pri zdravnikih mogoče, mnogokrat je reveže zdravil zastoj in celo podpore je dajal, kadar je videl, da je za premaganje bolezni treba tečne hrane.

Po narodnosti je sicer Nemec, a s slovenskim ljudstvom je vselej čutil in nikdar niti v Avstriji se ni dal izrabljati za nemštvo. Zato ga je tudi po prevratu pokrajinska oblast poverila s posli okrožnega zdravnika. Nikogar ni, ki bi mu bil iz kakršnihkoli razlogov nasproten. S socialnim načinom njegovega zdravljenja je ljudstvo vsesplošno zadovoljno in moderne napredke zdravilstva imamo v Črni le zato, ker je ta zdravnik svoje vsakoletne počitnice porabil za nadaljnje izobraževanje v kliničnih tečajih v Gradcu, na Dunaju, v Pragi, v Lipskem in

Berlinu.

Njegova prošnja za podelitev državljanstva še ni rešena, dasi je bil — kakor se govori — že pred leti uradno zaprišen kralju in državi. Ni nam znano, kdo zadržuje to rešitev in kdo hoče uničiti eksistenco možu, ki potem, če je prisegel pri nas, ne more kar meni nič tebi nič iti k prisegi zopet drugam.

Kakor drugod, tako imamo tudi v Meziški dolini mnogo tujih državljanov, tudi takih, ki nikakor ne mislijo prositi za naše državljanstvo, ki ne delajo za ljudski blagor, ampak le profit iščejo pri nas, in ki se nikakor ne morejo izkazati z zaupanjem ljudstva. Ti se ne preganjajo, pač pa je preganjan mož, ki je pri ljudstvu splošno priljubljen.

Protestiramo proti temu, ker se s tem krši temeljna misel človeške družbe, namreč: vsa oblast je iz ljudstva!

Bratovska skladnica pri svinčenem rudniku v Meziči. Člani Bratovske skladnice iz Črne, ki so bili polnoštevilno zbrani na protestnem shodu v Črni 26. septembra, so pri tej priliki sklenili isto resolucijo za obrambo pravic dr. Hochenwarterja, h koncu pa so dodali še sledeče: »Skliče naj se izredni občni zbor Bratovske skladnice, ki naj določi zdravnika za Bratovsko skladnico. Nikakor ne dovoljujemo, da bi g. Konstantin Ryndin odločal, kdo da bo zdravnik Bratovske skladnice. Članstvo ima odločilno besedo po statutih in tudi po človeški pravici.« — Ugovora ni bilo nobenega, sklep soglasen.

V Meziči je bil javni shod prepovedan, češ, bil je prepozno naznanjen. Pa je bil komisar navzoč, tako da se oblast ne more izgovarjati, da je imela premalo časa. Namesto javnega shoda se je moralo vršiti le člansko zborovanje, ki je pa tudi rodilo svoje uspehe. V kratkem se je obravnaval slučaj dr. Hochenwarterja in sta soglasno bili sprejeti isti dve resoluciji kakor v Črni, potem pa je bilo sklenjeno, da se naj skliče nov javen shod za nedeljo 3. oktobra takoj po maši. S tem je bila ta zadeva opravljena in zborovanje je prešlo na organizacijske zadeve, ki so bile tudi potrebne.

Socialpatrioti so v nedeljo videli, kako Črnjani niso zaspani, če gre za resno zadevo. Na demagoško pridigo »samostrokovničarja« je prišlo le kakih 40 ljudi, pa še naši so bili tudi vmes in besede niso dobili, ker se SPJ boji resne debate. Na naš shod je prišlo pa vse ljudstvo in tudi Eržen je dobil besedo, a se ni upal govoriti proti naši kritiki čehovstva.

Črna. Po zaključku našega protestnega shoda je pozval s. Leskošek vse tiste, kateri so bili na Svetkovnem shodu navzoči 12. 9., ko niso nikomur dali besede. Leskošek je apeliral na proletariat v Črni, da mu da priložnost odgovoriti na v »Del. Politiki« in »De-

Najboljši šivalni stroj in kolo je edino le

za domačo obri in industrijo v vseh opremlah.

Istotam pletilni stroj DUBIED

Ponk v vezanju brezplačen - Večletna garancija - Delavnica za popravila - Nizke cene, tudi na obroke

JOSIP PETELINC LJUBLJANA

blizu Prežernovega spomenika

Za snaženje športnih jopičev, pletenin in volnenega perila sploh ni boljšega sredstva kakor je »Persil«. Biti pa mora pravi »Persil«, raztopina mora biti mlačna ter po navodilu pravilno pripravljena* in uporabljena.

* Za volneno perilo vzemi 1/2 od Persilove množine, katero rabiš za belo perilo, to je razano jedilno žlico na 5 litre vode.

lavcu objavljeno neresnično poročilo in demagogijo socialpatriotov. V dvorani je v zvezi utrujenosti ostalo kakih 70 do 80 oseb obojega spola in struj. Sodrug Filip Grabner je otvoril sestanek in dal besedo s. Leskošku, kateri je v svojem govoru socialpatriote tako požgaval in njihove kapitalistične občinske politike razkrinkal, da je nastopil njih član Štern, občinski odbornik in predsednik Kraj. šolskega sveta v Črni, ter se skušal oprati. Govoril je, kakor da bi bila velika zasluga v tem, da je on to mesto prevzel, ker po njegovem nazoru v Črni ni nihče drug sposoben za predsednika in obč. odbornika. Leskošek mu je povedal, da dela Štern po kapitalistični morali čisto pravilno, vendar po socialističnem programu pa on grobo krši temelje socialne demokracije, ker podpira kot javni funkcionar zasebni kapital. Ta zasebni kapital pa potem pred vašimi očmi krši 8-urni delavnik in plačuje mizerne plače po Din 4 od ure. Štern ima pri rudniku kot strojnik 8-urnik, katerega mu je priborila socialna demokracija, on pa sedaj ustvarja stavbinskim delavcem 10 in 11-urnik in ima pri tem še drzno če-

lo, da trdi, da je socialist. Hvala lepa za tak socializem in take socialiste, je dejal Leskošek. Nato se priglasi še s. Schmidhofer k besedi, nakar je Štern zbežal iz dvorane, kar je povzročilo polno smeha in sramote za oportunistične političarje v Črni. Vidi se, da tudi v Črni začenja delavstvo spoznavati svoje »dobrotnike« in prijatelje provizij. Svetek naj le kmalu zopet pride s svojimi obljubami palice, pa bo socialpatriotizma še preje konec kakor sicer, ker delavci vedo, da je Svetek tajnik Kons. društva, kamor naši člani še vedno nosijo denar. Čudimo se, zakaj Svetek v Kons. društvu ne uporabi palice proti našim članom?

M. Š.

Mežiški občini dela vlada velike sitnosti, ker je občinski odbor preveč naklonjen občini, premalo pa tujemu kapitalu. — Zaradi brošure »Boji in napredek mežiških rudarjev« ima s. Möderndorfer več tožb, a vse zaradi postranskih in nevažnih zadev, nobene pa zaradi nepravilne bilance, s katero je rudnik skrival svoje dobičke. To je pa menda najvažnejše, ali ne? Nevedneži pravijo, da pravice ni, Mežičani pa so prepričani, da pravica

je in da bo tudi zmagala, le držati se je je treba, braniti jo je treba in nikdar kloniti pred krivico, čeprav so sitnosti. Take sitnosti delajo ljudi še bolj zavedne in vztrajne!

Ironija ali laž? Viktor Eržen iz Maribora je v nedeljo dne 26. 9. v Črni na protestnem shodu med drugim izjavil tudi tole: Beriti se moramo za demokracijo in za pravico. Še isti dan popoldne je na shodu v Lešah pozabil, kar je dopoldne v Črni izjavil v pričo socialnih demokratov. V Lešah ni dobil na Erženovem shodu s. Doblšek, stavbinski delavec, besede. Socialni patrioti od Svetka do Eržena so vsi enaki, so proti demokraciji.

Očividec.

1. X. 1926. — 2400.

Splošno kleparstvo.
OTMAR SREBOTNJAK
Ljubljana
Stari trg šte. 11

Novo gosje perje
belo, necufano, 1 kg po 25.— Kč
belo, cufano, 1 kg po 45.— Kč
pošilja po povzelju najmanj 4 kg
R. Freund, trgovina s perjem,
Praha I., Benediktská ulica 1.

Priporočamo trdko
JOSIP PETELINC
LJUBLJANA, blizu Prešernovega
spomenika za vodo.
Najugodnejši nakup
otroških majic, kopalnih hlač,
nogavic, žepnih robcev, brisalk,
klota, šifona, kravate, raznih
palic, dežnikov, nahrbtnikov,
potrebščine za šivilje, krojače,
čevljarje, sedlarje, Solingen
škarij in nožev.
Na veliko! Na malo!

Priporočam se Vam, da imejte **vozni red** vedno pri roki, najbolje v denarnici in nikoli Vam ne bo odšel vlak pred nosom. S tem, da imate mali priročni **vozni red brez reklamne navlake**, prihranite mnogo časa pri iskanju. Vi iščete vaš vlak, ne pa n. pr. »žajfo« itd. **Reklama sploh ne spada v vozni red**, ker nima smisla, da jo vlačite po Vaši listnici oziroma po Vaših žepih. Tak mali — **brez reklame** — vozni red dobite že za **5 dinarjev** v vsaki knjižarni. — Zahlevajte isrečno

Podpečan vozni red

brez reklame mali format. Vozni red mora biti mal in priročen, da ga lahko denele v **telovnikov žep**, ne pa velik kakor n. pr. kuharska knjiga

„Kuhaj dobro“.

Kdor inserira v drugih listih, v »Napreju« pa ne, ta sam dovolj jasno pove, da ne mara odjemalcev iz delavskih vrst. V vaših rokah je kakšno **inseratno politiko** delajo trgovci. — Trgovci so bolj navezani na Vas, nego Vi nanje!

P. n. občinstvu vljudno naznanjam, da sem s 1. oktobrom t. l. prevzel

Kolodvorsko restavracijo v Ljubljani, gl. kolodvor

ter se slav. občinstvu najudanejšje priporočam.

Z najodličnejšim spoštovanjem

H. TOMEČ

Gostilna — Bufet „ZLATOROG“ Gospodsk. ulica 3.

Novourejeni prostori, kateri se otvorijo v soboto dne 2. oktobra s točenjem pristnih DALMATINSKIH vin iz lastnih vinogradov pri Splitu, kakor tudi specialnega Apolo in belega vina iz otoka Visa. — Izborna mrzla jedila, morske ribe in primorska kuhinja vedno na razpolago. Veletrgovina vina in žganja direktno pošilja iz Dalmacije, kakor tudi iz trst. skladišča v Ljubljani.

Za obilen obisk se priporoča
ST. LOŽIČ, gostilničar in posestnik.

SAMO ENKRAT

poskusite in kupili bodele vedno pristno angleško in češko sukno, kamgarne, ševijote za moške in najnovejšje volneno modno in perilno blago za spomladanske ženske obleke **po znižani ceni** v manufakturni in modni trgovini

Miloš Pšeničnik
Celje

Na željo se pošljejo vzorci Postrežba solidna!

Tvornica dežnikov in solnčnikov
L. MIKUŠ, LJUBLJANA
Mestni trg šte. 15

priporočam svojo bogato zalogo dežnikov v kakršnikoli velikosti po najnižji ceni.

PERILO IN OBLEKE

platno, sukno, plavino, volneno blago, nogavice, naramnice, robce, kravate, predpasnike, posteljno perilo, itd. kupite najboljše pri trdku

I. N. Šoštarich

MARIBOR, Aleksandrova cesta šte. 13.

KOLESA

samo pri

Gorcu

Palača Ljublj. kreditne banke

Vsi k „AMERIKANCU“ v Celje

odeje (koutre) od	Din 140.— naprej
šofaste moške obleke od	Din 400.— naprej
šofaste fantovske obleke od	Din 100.— naprej
čajgaste moške obleke od	Din 150.— naprej
čajgaste fantovske obleke od	Din 80.— naprej
čajgaste hlače od	Din 45.— naprej
moške kape, šofaste od	Din 30.— naprej
drukialno od	Din 9.50 naprej
belop l.	Din 10.— naprej

Ostanki po lastni ceni.

V zalogi velikanska izbira šofov, čajgov, svilenih robcev, predpasnikov, srajc, otroških oblek ter vsakovrstnih nogavic.

Ako res hočete štediti in poceni kupiti, potem se prepričajte in pridite k Amerikancu v Celje, pri farni cerkvi.

Nova trgovina
manufakture

Josip Šlibar

Nova trgovina
manufakture

Ljubljana, Stari trg, poleg Zalaznika

Cene:

Rjava kotenina	Din 7.50, 10.—, 18.—
Bela kotenina	12.—, 14.—, 16.—
Rjuhe	28.—, 30.—, 36.—
Šifon	13.—, 16.—, 20.—
Gradel za hlače	15.—, 26.—
Gradel za modroce	35.—, 45.—

Cene:

Julet	Din 18.—, 20.—
Odeje (kovtri)	180.—, 290.—
Mizni prtli	65.—, 70.—, 85.—
Brisače	16.—, 22.—, 20.—
Brisače, frotirke	28.—, 40.—, 48.—
Robci, ducat	70.—, 90.—, 120.—

Ob sredah in sobotah prodaja ostankov.

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana, Frančiškanska ulica šte. 6

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade, najmodernejšje plakate in vabila za veselice, letne zaključke. Najmodernejšja uredba za tiskanje časopisov, knjig, brošur itd.

Stereotipija.

Litografija.